

„RAJA.“

8. POSLANEC.

Končan je boj; pravična zmaga
Preveč prelila je kervi;
Naj bode, če kervava sraga
Svobode zlati sad rodi! —
Utrujena se četa zbira
Ob gozdnem robu pod goró;
Z obličja pot in prah otira
Junak s kervavo si rokó. —
Tam ón si rano obvezuje,
Tekóčo si ustavlja kri;
Tam on sè smertjo se bojuje,
Tovarišu tako veli:
„Pozdravi mi ženó, otroke,
Očeta naj ne zabi sin;
Ko pride dan, moč krepke roke
Njegove čuti naj Turčin!“ —
Molcé prešteva četo malo
Vodník; pogled mu je temán;
Nad polovico jih je palo,
Poguben bil je zmage dan!
„Od rodnih bratov ni podpore,
Pomoči od sosedá ni;
Storili smo, kar človek more,
Pri kraji naše so moči!
Brezup mi kaže vsako lice;
Brezupno v mene zró molcé;
Kje je pogum, kje moč desnice?
Junakom vpalo je srcé! —
Zastonj upor, zastonj je vstaja!
Káj bo kervi prelite sad?

Podaj, udaj se Turku, raja!
Vkleniti v jarem daj si vrat!
Kar more, naj zgodi se z nami;
Terpeti vboga raja zna!“ —
Iz misli žalostnih predrami
Prihod ga starega možá.
Težko, počasno starček hodi,
Oveza krije mu oči;
Za rókó deklica ga vodi,
Pred vodjo z možem obstoji. —
„Moj oče!“ vodja bled zavpije,
„Káj sem te vodi trudna pot?
Káj ti oči oveza krije!
Govori! česa iščeš tod?“
„Sin, poterpljenje! — Čuj me, raja!
Poslal je tvoj me gospodar.
Rokó ti milostno podaja,
In mir in srečo svitli car!
Vse odpusti ti dobri oče;
On masčevanja ne pozná;
Sezida cerkve ti in koče,
Vse, kar želi srcé, ti da!
Da je pozabil Turek jezo,
Kako se mu verjeti sme,
Tu pečat!“ — Sterga si ovezo!
Kjer so oči — votlini dvé! — —
Strah, groza srca vsem pretresa,
Serdit ves kvišku plane roj;
Strašán se dviga krik v nebesa:
Na boj, na boj, — do smerti boj!

GOSPOD MIRODOLSKI.

IV.

O prvem pogledu spozna umni gospod Mirodolski, da mu niso prinesli merliča v hišo; vendar pošlje takoj po zdravnika. Z navadnimi domačimi pripomočki ga kmalo zdrami iz omedlévice.

Ko se trudi dobroserčni gospod s tujim človekom, pripoveduje Radovan, kako so ga našli: Perún ga je bil zasledil. Ko so bili, domú gredé, za streljaj od hiše, začujejo glas Peruna, ki je bil po svoji stari navadi nekoliko korakov pred njimi; tisto posebno lajanje, s katerim naznanja pes, da je zagledal nekaj nenavadnega. Radovan hiti urno za glasom. Pot je deržala čez jarek, precej globok, nad katerim je bil napravljen mostek z deržajem ob eni strani, tako da se je hodilo brez nevarnosti po njem, ako ní bil človek tak, kakoršni se časi preradi vračajo kmetje v nedeljo ponoči domóv. Pod mostkom na dnu jarka zagleda vznak ležečega človeka, nad katerim je lajal in cvilil Perún. Hiti mu na pomoč; zdramlja ga; človek se ne gane; kervaveča rana zadaj na glavi kaže, da se je, morebiti smertno pobil. Perva pride Breda, ki je bila manj boječa, na most. Radovan ji zakliče, naj gre urno iskat pomoči. Na bližnjem polji najde deklica kmeta, ki se napoti urno pomagat. Z njegovo pomočjo napravi Radovan v naglici nosilnico; položita ga nanjo; a kam z njim? Radovanu ní bilo treba premiselka, dobro je poznal gospoda Mirodolskega; hudo bi se mu bil zameril, ako bi se bil obrnil drugam.

Ko pride zdravnik in pregleda bolnika, reče gospodu: Nič nevarnega! Krepke hrane, pokoja — in jutri ali pojuternim se ga lahko iznebite.

Imeniten ní bil novi gost gospoda Mirodolskega, ne po obleki, ne po obliči. Najbolj podoben beraču, vendar ní bil navaden berač, kakoršni hodijo z malho od hiše do hiše. Oguljena, zamazana suknja težko da je bila pomérjena po njegovemu životu; hlače, ki so gotovo nekedaj služile daljšemu možu, bile so od spodaj razkosane in oškербane; ali najžalostnejši del oprave bilo mu je obutalo, ní čudo, ker je največ terpelo. Dolgi sivi lasje pač niso že dolgo čutili glavnika; rujavo, zabuhlo lice je pričalo, da se mož ní ogibal solnea in vetra, zlasti ne tiste žalostne pijače, ki je ubogim ljudjem tolikokrat edina tolažba! S kratka: bil je ta človek žalostna prikazen, tolikanj žalostnejša, ker se mu je videlo, da je bil nekedaj drugačnega vaje.

Ko se probudí, gleda debelo, zmešano izpod gostih, zmeršenih obervi. Ko se nekoliko zavé, zakriči z osornim, hripavim glasom: „Žganja! žganja mi prinesite!“ „Žganja nimamo,“ odgovori mu mirno blagodušni gospod. „To-le vzemite in píte; dobro vam bo délo.“ „Na cesti so me pobrali, že vidim, zanesli me v bolnišnico: tu ní žganja. Jaz nisem bolan, samo tu le zadaj me nekaj serbi; pobil sem se, kakor je videti, pa to nič ne dé; moja čepinja ní steklena; žejen sem, žejen; dajte mi pijače! Gospod doktor, imejte

vsmiljenje z ubogim človekom; velite mi prinesiti žganja; moje gerlo hrepeni po njem kakor jelen po hladnem studenci; samo en kozarček, en požir, gospod doktor! Nič se ne bojte; nikomur ne povem, da ste mi ga dali; to je edino moje zdravilo; jaz se poznam, gospod doktor; še danes, to uro se me iznebite, ako mi ga daste.“

S tako milim, prosečim glasom je govoril té besede, da bi se bil gotovo omečil gospod ter dal mu strupene pijače, ako bi jo bil imel pri roki.

„Žganja nimamo, tudi ga ní blizo; kozarec vina vam morem dati; upam, da vam ne bode škodilo; poterpite malo.“ In mož otide v shrambo. „To vendar ní bolnišnica,“ govori mož sam pri sebi, oziraje se po sobi; „ta mož ní doktor; tudi gostilničar ní videti, da bi bil. Kjé sem neki? — Pri kakem „dobrem“ človeku, kateri misli, bog vé, kaj je dobrega storil, da me je pustil prinesiti pod svojo streho; mož si nabira zaslug pri bogu za svoje grehe; jaz mu ne bom dajal mnogo priložnosti; skoraj se odtegnem; tá kraj ní zame. — Ali, kjé je Brutus? ne vidim ga. Brutus, Brutus, Brutus! Kje si, moj Brutus!“

„Kaj vpijete tako? Koga kličete?“ vpraša ga Mirodolski, ki pride s kozarcem v roki.

„Kje je moj pes? Kam ste ga déli? Zakaj ne pustite k meni mojega zvestega tovariša, mojega edinega prijatelja! K meni ga pustite; kjer sem jaz, sme biti tudi moj Brutus. Lep res ní moj Brutus, gospod, a zlata duša, pravim vam, gospod, blaga pasja duša. Ne bojte se, gospod, nič vam ne bo ponesnažil; mirno bo ležal poleg moje postelje ter gledal me sè svojim zvestim očesom. O gospod, vi niste še videli takega očesa!“

„Samega so vas našli, psa ní bilo videti blizo.“

„Tako, tako? Psa ní bilo videti blizo? Moj Brutus bi se me bil torej naveličal; moj Brutus bi me bil zapustil; ukradel se od mene, iskal si družega, boljšega gospoda? Tudi tí, moj Brutus? Ne, ne! to je laž; to ní mogoče; moj Brutus je pošten pes, ne človek!“

„Res! Zdaj se spominjam; videti je, da mi je vendar padec nekoliko omajal pamet. Sinoči že sem ga izgrešil, v mraku. Pozno sva šla v hrib; ko pridem na verh, ozrem se nazaj, psa ní za mano! Kličem ga, vpijem na vse gerlo, vernem se nazaj, nikjer ga ní! Žalosten in truden ležem v germovje in zaspim. Ko me zjutraj solnce izbudi, gledam okrog sebe, kličem: Brutus, Brutus! Nič se ne oglasi. Žalosten sem bil, gospod, prav žalosten; vi ne veste, kako žalosten; hudo mi je bilo pri serci; tako samega, tako zapuščenega sem se čutil na svetu! Vi ne veste, gospod, kako je to, ko je človek sam na svetu! Je-li mogoče, da je moj Brutus nehvaležen! Življenje sem mu otel, iz vodé sem ga potegnil, kamor ga je bila vergla vsmiljena roka. Res, življenje ní posebno prijetno rokodelstvo; ali sirota ga ní še poznalo; branilo se je z vsemi štirimi, da bi ne poginilo; jaz sem mu pomagal; in kmalo sva bila prijatelja, dobra, zvesta prijatelja, gospod! Nič dobrega ní imela žival pri meni, res; dajal sem

ji, kar sem imel; skupaj sva popotovala v mrazu in vročini, po prahu in po blatu; skupaj sva prenočevala po svislih in po gozdih; skupaj sva jela, kar sva imela; iz enega kozarca pila — tudi žganje je pil — kaj se čudite, gospod? žganje je pil z menoj — pametna žival je bil moj Brutus.

Zvest tovariš mi je bil in sedaj! — O to ni mogoče, ni mogoče, da bi me bil zapustil; v njegovi starosti se človek več ne izpreoberne, gospod! Kaka nesreča ga je zadela; oslabeled je na poti, star je žé, kratke sape je, gospod; jelite, da je mogoče; kedo vé, kje leži za kakim gremom, in jaz mu ne pridem na pomoč! O Brutus, Brutus, dragi moj Brutus!“

„Mirni bodite, morebiti se je samo zatekel kam; morebiti se še najdeta.“

„Kaj pravite? zatekel? še se najdeva? Prav govorite; vi ste moder mož, gospod. Star je Brutus, nos mu peša; starost, starost, gospod! Prav pravite. Čakal bom, tri dni ga bom čakal in tri noči; morebiti se res poverne; vesel bi bil, o vi ne veste, kako bi bil vesel; ako ga ne bo čez tri dni in tri noči, potem vem, kaj mi je storiti. Iz same žalosti nisem mogel nič jesti; pil sem, samo pil in zato zdaj tu ležim pod vašo streho. Glava me malo boli.“

„To ni prav, da vas pustim tako govoriti; pokoj vam je priporočal zdravnik. Bodite mirni; zaspite rajši, dobro vam bo délo!“

„Miren naj bom, kakor otročnica, molčim naj? iz tega ne bo nič: vaju sem govoriti in molčati, kader se mi ljubi. Zdaj se mi ljubi govoriti. Zdravnik nič ne vé; on ni vaju zdraviti takih ljudi, kakoršen sem jaz, mi ne kličemo zdravnika; brez njegove pomoči živimo in umiramo, kakor je božja volja ali pa naša. Pustite me govoriti, gospod, dokler se mi ljubi; to mi je zdravo; dovolj sem molčal v svojem življenji! Ne bojte se, gospod, merliča pod svojo streho; močan sem, krepak sem in sè svojo gorjačo — — Kje je moja gorjača, gospod? Zakaj ne sloni tú pri mojem zglatvi? Ob vse sem, brez pomoči sem na svetu! Kje je moja palica?“

„Gotovo je obležala, kjer so vas našli; mirni bodite; takoj pošljem po njo; ne verjamem, da bi jo bil pobral kedo.“

„Ne, tega ne! Ta palica je ustvarjena samo za mojo roko, samo mene je vajena, drugemu ne služi.“

Vi ste dober mož, gospod; ne, da ste me vzeli, ali pustili prinesiti pod streho — zasluge, zasluge v nebesih! poznamo, dobro poznamo! „Popoten sem bil, in vi ste me sprejeli“, ali kakó je že tista stara molitvica! Ne, gospod, za to vam nisem hvaležen. In če ste mi življenje oteli, mala reč, mala reč, gospod! Veste s čem ste se mi prikupili; zakaj vam pravim, da ste dober mož? Ko sem vam govoril o psu — o gospod, dobro oko imam; opazoval sem in spoznával človeške obraze — gineni ste bili, zastonj ste se premagovali; za to pravim, da ste dober mož in vem, kaj pravim. Jaz sem bil tudi nekedaj dober; kaj me gledate? Dolgo je res že, strašno dolgo! Morebiti se mi je samo sanjalo; glava mi peša; vendar

zdi se mi, prav za gotovo se mi zdi, da sem bil nekedaj — — Ej, ej, ej! gospod, to ni dobro, če je človek dober, meni verjemite! Precej pri letih ste že, gospod, vendar zdravi ste in krepki; ako vam je še mogoče, izpreobrnite se, bodite hudobni; poslušajte moj svet; ne upajte nikomur, ne bratu, ne sestri; ne ženi, ne otroku! Dobro vam svetujem, gospod, spominjali se boste morebiti še kedaj, kako pametno vam je govoril tisti pijanec, tisti potepuh, ki je nekedaj ležal na vaši postelji. Dajte mi zdaj tisto gosposko pijačo; gerlo mi je suho, kakor bi bil jedel pezdirje. Brutus, Brutus! „animae dimidium meae,“ duše moje polovica; boljša polovica! Duša se mi je razklala na dva kosa, ostala mi je samo polovica, slabša polovica! Na tvoje zdravje, moj Brutus! — Gladko, pregladko! Moje gerlo je kakor podplat; pijače potrebuje, ki prijetno praska; žerjavice, ki greje tako dobrodejno! Vi ne veste, kaj je žganje, gospod; vi ste srečni!“

„Latinsko znate, kakor sem slišal?“

„Znal, znal, gospod! tudi drugega sem mnogo znal; a to je minilo. „Fortuna fuit;“ zdaj sem berač, klataž, potepuh! Škoda, prava škoda, da nisem pesnik, romanopisec! Pel bi pesmi, pisal bi romane: nič izmišljal, vse kakor je bilo; samo golo resnico bi pravil, in svet bi dejal: Káko fantazijo ima ta človek! Ha, ha, ha! fantazija!“

Pri tej priči se odpro vrata, in v sobo stopi Zora pogledat, kako je bolniku: gotovo dobro, ker se tako iz serca smeje!

„Kedó je ta ženska prikazen? Vaša hčérka? Prijeten obrazek, tako mil, tako sladák, tako nedolžen; oj tako nedolžen! Človek bi ne mislil, da je mogoče — — o vse je mogoče! O varuj se kragulja, krotka bela golobičica! Nič se ga ne boš bala. Tako lep je, tako gladko perje ima in tako bistre, žareče oči! — Pojdi, pojdi, deklica! Videti te ne morem. Velite ji, gospod! naj gré; jaz ne gledam rad ženskih obrazov; posebno takih ne! Hodi, dekle! Z bogom, z bogom! pa poštena bodi, kolikor ti je mogoče! Perva nisi, in zadnja ne boš!“

Dekle otide sè solznimi očmi. Nevoljen je bil oče, a kaj? poterpljenja je treba s takim človekom, blazega poterpljenja!

B. M.

ZGODOVINSKE ŽENE.

Leta 41. pr. Kr. snideta se prvič. Antonij, sedaj triumvir gospodujoč velikemu delu rimskega svetovnega kraljestva, bil je polklical Kleopatro v mesto Tarsos v Kilikiji, da se opraviči. Kleopatra pride v podobi Afrodite Anadijomene pod zlatozvezdnim nebom ležeč, v pozlačeni ladiji sè škerlatnimi jadri, sredi ljubeznjih bogov, gracij in nerejid. Pride, a ne da bi se klanjala mogočnemu vladarju; pride, da si ga podverže. Kar so basnovali Gerki o Herakleji in Omfali,

tu se je uresničilo. Vojskovodja odloži togo in poveljniška znamenja ter ide v gerški obleki in v belih atičnih sandalih za zmagovnim vozom nove boginje svoje.

Neprimérno se nam zdi obširneje opisavati tû bogate pojedine in razuzdane veselice, ki so se verstile po tem. Kake so bile te veselice, kaže nam to, da sta Antonij in Kleopatra javno se kazala v podobi Ozirida in Izide ter obhajala orgije tem božanstvom primérne.

A še ní bilo tako globoko se pogreznilo rimsko ljudstvo, da bi bilo izpilo do dna kupo sramote, katero mu je podajal vojskovodja klanjajoč se tuji prešestnici. Da je Antonij podaril Kleopatri ter otrokom njenim, katerih je imela nekaj po Cezarji, nekaj po njem, velika ozemlja rimskega kraljestva: da je bila potem Aleksandrija bolj in bolj glavno mesto, to je razkačilo rimsko ljudstvo, in lahko je bilo po tem prekanjenemu Oktavijanu vdariti na Antonija, s katerim se ní mogel meriti ne po duševnih ne po telesnih zmožnostih, ter popolnoma ga premagati.

Pri Akciji vname se (2. sept. l. 31.) odvažni morski boj. Dolgo se je nagibala zmaga od strani do strani; kar pobegne Kleopatra, ki je stala sê 60 ladijami za morsko močjo Antonijevo in zaslepljeni Antonij popusti ladije in vojno ter jadra za škerlatnim jadrom izdajske ljubice. Po dolgem boji je bila premagana morska moč izgubivši svojegâ glavarja in vojna se vdâ zmagovitemu Oktavijanu.

Antonij pobegne s Kleopatro v Aleksandrijo, kjer je z novimi veselicami mamil si strah in pekočo vest. Vse je bil žertvoval zapeljivi ženski, čast in vojno slavo in oblast in zadnjič se pokaže, da si je z vsemi temi žrtvami zastonj pridobival Kleopatrino ljubezen. Nadejaje se, da se reši, ako izdá ali umori mekužnega, oslabelega Antonija, začne se pogajati z Oktavijanom, a ob enem dá si zidati veliko in terdno obokano rako, da bi se, ako ji vse odreče, ako se ne dá omečiti zmagalec, vsaj obranila sramote, da bi mu poveličevala zmagovno svečanost. S podlo zvijačo pregovori Antonija, da se sam umori; potem povabi Oktavijana na pogovor, upajoč, da si tudi tretjega premagaleca sê zapeljivimi zvijačami izpremeni v čestilec.

Toda hladnokervnemu Oktavijanu ní bilo do živega priti s takimi pripomočki. Ko je tedaj spoznala Kleopatra, da si jo zmagalec samo hrani za svojo zmagovno svečanost, da jo hoče ponižati, potem ugonobiti, prime za strup ter se usmerti, bodi si, da se je dala dvem gadom pičiti, bodi si, da je pila strup, ki ga je v lasni igli hranila. (l. 30. pr. Kr.)

Rimska republika, iz katere je bila izginila republikanska krepost, propade in Oktavijan Avgust ustanovi cesarsko monarhijo. Znotraj in zunaj je ustanovitev cesarskega prestola pokrepčala že terhléno svetovno kraljestvo; toda nezmernost in razuzdanost, té pravi kužni buli, razjedali sta bolj in bolj život rimljanstva ter pokazali se slednjič v grozni podobi zlasti na rimskem ženstvu. Brezno človeške popačenosti nam odkriva véliki opisovatelj te rimske dobe, Tacit, popisujoč nam sprogi cesarja Klavdija, Mesalino in Agripino. Mogoče,

da tu pa tam nekoliko pretemno slika; vendar malo vspeha so imele opiralne prizadeve, katere je poskusil med drugimi Ad. Stahr in pozneje tudi Merivale v svoji zgodovini rimskih cesarjev.

Mesalina, soproga cesarja Klavdija (41—54) je prišla v pregovor; njeno ime je pravi simbol golega, ostudnega mesnega poželenja. Njen soprog ji je bil malo na potu. Slaboumen in top, če tudi ne brez prazne navlake mrtve učenosti, imel je veselje samo za polno mizo pri posameznikih, katerim se je vdajal brez mere; vse drugo je prepuščal brezčastnim ženskam in razuzdanim osvobojenecem. Lahko je torej, brez strahu, da bi se ne zvedelo, Mesalina divjala v svoji nesramnosti tako, da je ponoči klatila se po sramotnih hišah, da oskrunjala celo cesarsko palačo. Slednjič se strastno vneme za najlepšega moža v Rimu, G. Silija; kazala je očitno svojo strast, obkladala ga z darovi, spremljala ga pred vsem svetom!

Silij se ji je vdal; kazali so mu mnogi izgledi, da si sam prisodi smert, kedor zameta njeno ljubezen. Svoj zakon razdere, a zahteva tudi, da mu Mesalina takoj poda roko. Vzrok te čudne zahteve je bil ta, da si Silij ni vedel drugače pomagati iz nevarnosti, katere so mu pretile od vseh strani, ako ne palne Klavdija s prestola, ter se sam nanj posadi. Mesalina privoli v prederzno namero, pač ker je upala, da ji bode mogoče topemu Klavdiju prikrivati s prva nesramno početje. Gledal je torej Rim nezasišano, neverjetno prikazen, da je soproga živečega cesarja, njemu za herbtom, sklenila nov zakon. In to se ni zgodilo na tihem, skrivaj; zgodilo se je, ko je Klavdij v Ostiji bival, z vsemi navadnimi obredi, z bleskom, katerega si samo izmisliti more rimska razuzdanost v zvezi z gerško fantazijo.

Ali nesramnost je bila napolnila mero in kopala si sama svojo pogubo. Osvobodenci Klavdijevi, katerim je skerb in nemir budilo prederzno vedenje Mesaline, poročé imperatorju, kaj se je zgodilo, ter priganjajo slabotnika, ki ga je bil s konca strah čisto omamil, naj urno in krepko postopa. Napotijo se proti Rimu.

Tu sta nova zaročenca Mesalina in Silij ravno praznovala svoje ženitvovanje; Mesalina je kot bahantinja z razpletenimi lasmi, s panterjevo kožo odeta, s tirzom v roki, na čelu ženskega zbora v enaki napravi, plesala divje orgične plese okolo Silija, ki je bil za Dijoniza napravljen.

Kakor strela vdari v omotno veselico strašni glas: Klavdij je tu, da se maščuje! Mahom se vse razkropi. Silij je bil na „tergu“ zgrabljen in ob glavo dejan; a Mesalina je vedno še upala zadobiti odpuščenje od slaboglavega cesarja. Morebiti bi se ji bilo tudi posrečilo; berž ko je sedel Klavdij za polno mizo, ko se mu uleže strah in jeza pri obedu, zapové, naj gre kedó k Mesalini ter poroči „nesrečnici“, da on čaka drugi dan njenega zagovora. Tedaj dá cesarjev ljubljenec Narcis, spoznavši svojo nevarnost, v cesarjevem imenu poveljniku palačne straže povelje, da naj usmerti Mesalino. Morilci jo najdejo na Lukulovem vertu, na tleh ležeč, v smertnem strahu.

Ko jih zagleda, poskuša meč si zasaditi v persi; a ker ni imela več toliko moči, prejme od poveljnika vojakov smertni vdarec. (48. pr. Kr.)

Fr. Šuklje.

JVAN S LAVELJ.

VII.

Kratko, vendar osodepolno poglavje.

Ali za našega junaka se ni bila še odločila osoda. Še ni bilo domú hišnega gospodarja; delal je pozno v noč. Med tem pa je kuhala mati doma, bila je mirna in terdnega prepričanja, da kar reče ona, reče tudi Slavelj.

Ali tákrat bi se bila mati Slaveljka skoraj prevarila. Druga polovica njenega zakonskega življenja se je upirala, da ji je splaval up po vodi.

„Ne vem, če bo kaj,“ pravi oče Slavelj, odloživši žlico pri večerji, „ne vem, če bo kaj; predrago — in denarja ni.“

„Denarja pa ni!“ In zleze k peči ter se zamisli. Ona pa gré počedit „čepinje,“ in naš junak je bil že zdavnaj zaspal na klopi.

Ali boginja „Sreča“ je tudi proti očetovi volji hotela razliti svoje darove nad mladega sina in privodila je še pozno tedaj dva gosta do hiše. Mati Slaveljka se jih prav serčno prestraši, ko stopita čez njen prag. Bila sta nizkega stanú, iz družbe beračev. Eden se je nevarno opotekaval, kar je pričalo, da je pil čez žejo.

„Malo postelje bi prosila, mati!“ izpregovori prvi.

„Kaj mi moraš zmérom najpred govoriti?“ zajezi se on, ki se je opotekaval. „Prosil bi res,“ pristavi potem prijazno.

„Malo kaše bi skuhala, mati!“ prosi prvi.

„Nikar ne govori, Luka! Skuhala bi res! Vsi jo bomo jedli, toliko je bo, kaše!“ pristavi drugi ponosno.

„Janez je malo — takšen, mati!“

„Nikar ne blebetaj, Luka, Janez je dober človek.“

In mati Slaveljka pristavi vode, da bi se kuhala kaša. Ona dva pa stopita v hišo, odložita košek v kot pod sklednik, ter sedeta zraven njega. Oče Slavelj pa je tedaj premišljeval pri peči. Prav zamislil se je bil, skerčil noge, objel jih z rokami ter položil brado na kolena. Mož je mislil.

„Očka ste pa žalostni,“ ogovori ga Luka dobrovoljno ter pristopi k njemu.

„Ej skerbi so, skerbi!“ odgovori Slavelj.

„Skerbi, očka! dà, res je tako;“ priterdi Luka, ter prav tiho, mertvaško tiho govori; „ej, poglejte, očka; še jaz, ki nimam nič, živim sedaj pol težavneje, kar hodim s tem-le“ in pokaže na pijanega Janeza. „Pa kaj čem; nimam ne koška, ne vrečic, ta jih pa ima. Meni se je vse potergalo, da je res tako!“

„Rad bi ga dal v šolo, grozno rad. Pa denarja ni, denarja!“

„Dečka svojega v šolo? Kaj pa! da je res tako, le dati ga!“

„A denar, denar!“

„Kaj denar! Koliko jih je gospodov revnih starišev, in vendar maše beró, da je res tako. Tam in tam, povsod jih je dosti, beraških otrok, gospodov, mašnikov, cerkvenih učenikov, pobožnih, molitvenih dušnih pastirjev, da je res tako, očka.“

„Revnihi, praviš?“

„Beračev, pravim.“

Med tem pa je zapuščen sedel Janez pri svoji lasti in serd se mu je kahal v temni duši, da mu zgovorni tovariš tako meni nič, tebi nič jemlje gospodarjevo prijaznost, in da se zanj nikedo čisto nič ne meni. Stori hudoben naklep, pristopi k peči, ter se vrine prav nepriljudno v razgovor.

„Luka, ti nič ne veš; ti nič ne veš, pa vendar vedno blebetaš. Moj brat, pristavi s ponosom, moj brat pa je bil dvajset let pri vojakih, pa vé tudi kaj povedati, ti pa nič ne veš.“

„Janez, mirúj!“ prosi Luka. Ali Janez še ni bil razkril gerde svoje duše. Prav s terdim srcem pristavi kratke, a razumne besede:

„Ne boš je jedel ne!“

Luki pa se nagerbanči čelo, sam svojim ušesom ne veruje, ko mu bijó nanje tí terdoserčni glasovi.

„Kaj praviš? Kašo?“ jeelja boječ.

„Ne boš je jedel, ne!“

Ali tudi temu se razburi serce; osorno zavpije:

„Ali si sam prosil?“

„Jedel je ne boš!“

„Kedó je kupil mastí, da se polije — kaj?“

Ali terdo kládivo je padalo na terdo nákovalo.

Luki pa upade serce in pravi rahlo:

„Nikar, Janez, nikar! saj ne boš večno živel. Jutri bo pa vse dobro; glava te bo bolela in vse bo dobro. Janez, da je res tako; saj nisi za večno.“

Viri nam ne pravijo, kako bi se bil končal ta dobrodušni prepir. Samo toliko vemo; ko prinese mati Slaveljka skledo rumene kaše v hišo, preterga daljnjo pravdo in reče krepko:

„Tu je kaša, jedla pa jo bosta obá!“

Tedaj pa se oglasi tudi oče Slavelj za pečjo; skloni se, dene noge s klopi in mir mu zaveje po nizkem čelu:

„Pa pojde! Če je toliko siromakov pod mašnim plaščem, zakaj bi pa moj ne bil?“

„Siromakov, očka, siromakov, da je res tako, samotarjev, beračev, revežev,“ pristavi Luka in radosten vžíva rumeno hrano.

„Tiho, Luka!“ zajezi se mu tovariš, „nikar ne govori; ti nič ne veš; moj brat, moj brat, tá kaj vé!“

Zagrinjalo pade. A Rubikon je bil prekoračen in premagane so bile vse zapreke. Slaveljev Janez je bil namenjen za šolo.

VIII.

POZABELJENO.

Prekoračimo čas za kakih dvanajst let. Bobovec se ni mnogo izpremenil: vse je še na starem, kakor nekdaj. Samo tu pa tam pobeljen zid, tu večja okna, tam na štiri vogle stekla v oknih (prej so bila okrogla), tu streha zašita, tam celo vsa nova! Ali drugo vse na starem; samo te male nasledke je pustila za sabo kultura, ko je vela zopet dvanajst novih let čez Bobovec.

Toda danes se ne mudimo predolgo v vasi; dasi nam je bolj znana nego grad, obračamo vendar bralčevo pozornost na tó poslopje.

Solnce je sijalo na staro zidovje, tako da so se bliščale dolge verste visocih oken. Kerdela golobov so sedala na streho, ali vzdigovala se z nje ter posedala po travnicih, kateri so se razprostirali na široko pred graščino. Bilo je po letu, a trava je bila že pokošena. Lep popoldan je bil.

Iz visokega portala stopata mlada gospoda, okusno oblečena, in vse obličje je pričalo, da sta aristokrata. Enacih let sta videti, samo da je eden bolj gladkega, dekliškega lica, drugemu pada na persi gosta brada.

„Kamo pa ideva danes, Saldern?“ izpregovori bradati, ko stopita na solnce.

„Ako ti je po volji, pojdiva čez travnike mimo potoka. Danes sije solnce in videl bodeš, kako bodo švigale postervi po peščeni strugi.“

Nekoliko časa molče korakata po mehkih bilkah, potem prične prvi:

„Kakovi ste vendar ti Salderni, tako čudni ljudje, černogledi, pusti. Povem ti, Hugon,“ pristavi bridko, „ako bi ne bilo tvoje sestre Olge, vrag me vzemi, ako bi me še kedaj videlo to pusto zidovje vaše!“

Toda óni koraka molče dalje.

„In ti in tvoj oče,“ nadaljuje prvi ostro, „kakove so té razmere? Če ga že ne ljubiš, kakor je zapoved, vsaj spoštuj ga!“

Tedaj prideta do kraja, kjer je potok z jelševjem obrasten. Saldern razprostre vejevje in stopita v senco. Okolo vode je bilo skalovje in med njim se je bilo naredilo precej globočine. Ko stopita tu sem, izleti povoden kos dalje po strugi in boječe se skrivajo ribe v globočino, katere so se prej grele na veršini.

Prijatelja sedeta v senco na skalni rob.

„Čudiš se, Oton,“ prične Hugon Saldern, „zakaj smo Salderni taki in tvoje moralno serce si je morda prizadevalo bog ve koliko, da bi dobilo kje pičico opravičenja za me. Ali pravim, da je trenutkov v človeškem življenji, ko nič ne pomaga vsa morala; ko bi nas tudi z mlinskimi kameni privezali nanjo; nič, pravim, čisto nič!“

„To je zopet ena tistih ugank, s katerimi se tako rad trudiš brez uspeha, dragi Hugon!“

„Uganka! To vam je vse uganka, kar vam ne gre v vaše tako grozno mehka, aristokratsna serca. Uganka!“

„Poglej!“ In pobere kamen ter zažene ga v vodo, da se razpluskne po skalovji, in krogi se delajo na veršini. „Poglej! to vam je življenje: delajo se krogi, ali počasi izginejo, veršina je zopet ravna in gladka, kakor da bi se ne bila ravno kar razburila; to je vaše življenje; vedno ravno gladko, in vtiski izginejo, kakor krogi na vodi, in morala vse poravna, vse popravi. Morala, uganka!“

„Pustiva to,“ reče óni.

Ali ta ga prime za roko in pravi terdo:

„Ti si sodil, torej tudi poslušaj, kako je bilo, da bodeš vedel, kako je bilo!“

In pusti mu roko, nasloni se na jelšino deblo, ki je stalo za njim, in zamišljen zre v jasno nebo. Kakor da bi sam sè sabo govoril, tako tiho je izrékal besedo za besedo; da je prijatelj komaj razumel, kar mu je pravil. Rahlo je voda šumela, in tu pa tam se je prikazala rudečepikasta posterv na veršino, migala z repom ter grela se v solnčnih žarkih.

Emil Leon.

Z O N A.

„Gnôthi seautón!“ Spoznavaj samega sebe! Mnogo modrih izrekov nam je poročenih iz starega veka; vsak ima svojo posebno veljavo. Na sedem pisanih žarkov se razceplja beli solnčni trák; sedem je bilo modrijanov helenskih; vsak izmed njih je zlil svojo modrost, svojega življenja in mišljenja sad v kratek izrek, ki je šel od ust do ust, ohranil se do današnjega dne. Zberi té posamezne izreke, spoji jih in zablíšči se ti beli žarek modrosti: „Gnôthi seautón!“ Ni čudo torej, da se ta izrek ne prisvaja posameznemu modrijanu. Napisan je bil nad vrati Apolonovega svetišča v Delfih; prišel je z nebés, večno jasnega sedeža vse modrosti. „Spoznavaj samega sebe!“ Ta nauk je cvet, pravi izraz helenske kulture!

Vse, kar se na nebu godi, pod nebom in po zemlji, vse prikazni objema človeški duh; človek sam je bil in bode človeku najimnitnejši predmet opazovanja, premišljevanja in ugibanja. Človek je človeku uganka, tolikanj reševana, nikedar rešena, večna uganka! Ní čudo: „Vedno spreminja se čas, in mi se spreminjamo s časom.“ Več ko človek spozna, več mu nepoznanega ostaje; s pitjem rase žeja! Spoznavaj se človek, ali se pa kedaj spoznaš. — drugo vprašanje!

„Ljubi bližnjega, kakor samega sebe!“ Odkod ta glas? odkod rešilna ta beseda? Vzorne podobe je ustvarilo helenstvo, ustanovilo je svetu večne zakone nebeške lepote; sè srečno roko je sejalo vseh vednosti semena, ki so pognala kali, iz kalí so zrastle visoka, košata drevesa! Helenske omike sad delilo je narodom rimljanstvo; učilo je svet uredovati države, stavilo je neomajne stebre državnega prava.

Káj bi bilo človeštvo brez teh dveh narodov! In káj bi bilo človeštvo brez nauka: Ljubi svojega bližnjega! Stoletja in stoletja je živel in živetarilo človeštvo po zemlji: terpeli in zdihovali so rodovi — koliko se jih je radovalo in vživalo! „Apparent rari nantes in gurgite vasto;“ redki se kažejo tu pa tam plavajoči po morji! Koliko preganjanja in zatiranja, koliko prelite kervi, prelitih solzá — zgodovina človeštva! — In ní se čul glas: Bratje! zvér preganja zver, žival sovraži žival; ne bodímo živali! Živali? Rís ní kervoločen: ne pase si očesa o pogledu kervaveče, umirajoče serne, on ne mori počasi, da bi se radoval smertnih bolečin. Človek, ne daj se sramotiti živáli, ki se staviš tako visoko nad-njo; kaži, da si vreden človeškega imena. Brat bodi človek človeku. To ti bodi sveto znamenje na visokem, ponosnem čelu, to naj te loči od vesoljne ostale stvaritve! „Človek, ljubi svojega bližnjega!“

O sramota, večna sramota! Ta glas se ní čul iz človeških ust; ta vera se ní rodila v človeških persih! Kakor rahla blagodejna rosa iz jasnih višin, prišel je z nebes ta glas na nesrečno, zdihujočo, hrepeneco zemljo. „Mir ljudem na zemlji!“ — „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!“ oglasi se z nebes — in rešen je bil svet! — —

„Spoznavaj se!“ — „Ljubi bližnjega!“ Ní-li v tem začetek in konec vse modrosti, vse človeške omike? Stoletij je bilo potreba, da se je rodil prvi nauk; minola so stoletja, da se je oglasil drugi in pretekla bodejo stoletja, da bode ta nauka razumelo in izpolnovalo vesoljno človeštvo! — —

„Enak si duhu tí, ki ga umeš!“ zavrača „duh“ Fausta, ki se je iz zemeljske nižine spenjal do njega, čutil se tako sorodnega njemu! Kaj pomaga najblažji nauk, kaj pomaga klic z nebes, ako nam zemeljska teža brani, da se dvignemo do njega! „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!“ Ljubi sebe! tako nam velevala narave glas, ta nauk nam oznanjajo vse naše moči, vsi počutki naši, ta nauk nam oznanja s krepkim, zapovednim glasom vse, kar se giblje v nas. Tega nauka nas ní bilo potreba učiti; izpolnovalo ga je človeštvo, kakor živalstvo, od začetka sveta! „Ljubi svojega bližnjega!“ Prelepi nauk, nebeški glas! Koliko ljudi te ima na jeziku, in koliko v serei! Ljubi svojega bližnjega! Ta nauk spoznava nenasitni skopuh in oderúh, ki izganja nesrečne družine izpod ljube očetove strehe; s tem naukom se ponaša brezvestni bogatin, ki se pase o znoji in kervavih žulih bledoliceh siromakov; ta nauk ima na jeziku brezčutni farizej, ki v sveti jezi preklinja na dno pekla vsakega, kedor si nekoliko drugačno misli najviše bitje!

Ljubi svojega bližnjega! Vera ljubezni! Kaj nam je potreba druge vere! Oj rasi, rasi, sveta vera; širi se po vsem svetu, da bode slednjič samo en pastir, ena čeda; napolni, vnami vsa človeška sereca z blagodejnim ognjem svojim in zemlja bode — ne raj, to je proti naravnim zakonom, — zemlja bode vendar človeško prebivališče!

Ljubi svojega bližnjega! Krasen nauk, vzoren nauk! Ali je pa mogoče zares ljubiti svojega bližnjega, to je: vsakega človeka, tudi takega, ki ima človeško podobo, a sicer nič človeškega na sebi? Kedo more tajiti, da je takih ljudi na svetu? Nikar se ne slepimo, nikar ne rabimo krivo besed! Vsak naj si izprašuje vest, presoja serce, na skrivnem, zase, očitne izpovedi ni potreba! Morebiti najde mnogokateri, morebiti celo on, ki se sme pred svetom in pred sabo imenovati dobrega, blagega človeka, da ne čuti do vsakega, tudi hudobnega človeka, ljubezni, tiste moči, ki bi ga naganjala in silila, da ga objame in pritisne na serce. Ne straši se, blaga duša, ako se ti pokaže, da ne moreš ljubiti vsakega človeka; nekaj gotovo moreš: vsmiljenje moreš imeti z vsakim, tudi najhudobnejšim človekom! In čim hudobnejši, tim nesrečnejši je — tim več vsmiljenje moraš imeti z njim!

Kedor more zares ljubiti, ne samo z jezikom, vse človeštvo: blagor mu! dosegel je verhunec človeške omike; čudimo se mu, slavimo ga ter iz meglene nižave dvigajmo stermeče oko v solnčno višino, kjer mirno kraljuje — svetnik!

Dokler ne moremo še dospeti do te vzorne višine, ljubimo, kogar moremo, a vsmiljenje imejmo z vsakim, ne bojmo se sodbe njega, ki je učil: Ljubi svojega bližnjega; morebiti bi on sam razlagal tako svoje besede. Vsmiljenje torej bodi naše vodilo, vsmiljenje do vsega, kar živi pod solncem, vsmiljenje do človeka, vsmiljenje do najdrobnejše živali. Vsmiljenje je čisto človeški čut; žival ni vsmiljena, kakor ni kervoločna. Milujmo, kogar vidimo terpeti, pomagajmo, komur moremo, ne škodujmo nikomur. Vsmiljenja učimo svoje otroke; kader bode vsmiljenje ukoreninjeno v vsakem človeškem sereu — zakaj bi to ne bilo mogoče, če tudi v stoletjih! — kader bode vsmiljen ves človeški rod; tedaj izgine sè sveta polovica človeškega gorjá, gorjá, ki ga prizadeva človek človeku; ostane ga vedno še dovolj, da bode vsakemu mogoče pokoriti in pripravljati se za drugo življenje.

Kader bode izgnana iz človeštva divja zvér, ki spi zdaj še vsakemu na dnu sereca; potem ne bode mogoče zaščuti naroda na narod, da se zgrabita in davita in koljeta, dokler se jima ne zapove: Dovolj! Konec bode vojská, ker človeku ne bode mogoče, da bi pomeril puško v človeško obličje!

Vsmiljenje torej in — poterpljenje. In to nas vodi zopet nazaj na prve besede: Spoznavaj samega sebe. Kedor pozna samega sebe, ta vé in čuti, kako poln je slabosti in napák, on vé, koliko poterpljenja mora imeti sam se sabo, koliko poterpljenja morajo imeti drugi z njim. Kedor se pozna, ne more, da bi ne bil skromen,

blagovoljen, poterpežljiv sè svojimi brati. Kedor hoče biti dober učitelj, treba, da se pogostem spominja, kako mu je bilo, ko je še sam sedel na klopi; dobro bode razlagal, komur je živo v spominu, kaj je delalo nekedaj njemu največ težave. Ne ravnajmo v življenji, kakor vidimo ravnati slabega učitelja, ki se jezi in grozi nad plašnim učencem: Kako je mogoče, da je človek na svetu tako neumen, da ne ume, kar je tako jasno!

Kader nam že pohaja poterpežljivost, ko imamo opraviti sè slaboumnimi ali hudobnimi ljudmi, kader nam sili iz ust nevoljna beseda: Kako more biti človek ták? milujmo ga, mislimo si: Sirota ne more drugače! Imejmo vedno pred očmi, hranimo zvesto v senci zlato besedo: „Tout comprendre c'est tout pardonner.“ Vse razumeti, vse odpustiti! —

Gospod urednik! Poslal sem vam, kakor vidite, nekoliko „zone“; storite z njo, kakor vam se vidi. Bali se boste morebiti, da bi se kedo ne izpotikal o kaki misli ali besedi; ne bodite preboječi, vsem vstreči ní mogoče, in kedor se hoče pohujševati po vsej sili, ta ní vreden, da se ozirate nanj. Gospod! Vi, kakor je videti, malo poznate slovensko duhovščino; jaz, dasi puščavnik, sem imel mnogo prilžnosti občevati z njo; verujte mi, da so po največ možje, s katerimi je mogoče človeku govoriti pametno, pošteno besedo; jaz sam poznam mnogo duhovnih gospodov, kateri mislijo, govoré in delajo kakor gospoda Mirodolskega prijatelj, ki nam ga popisuje g. B. M. v svoji povesti. Da naši duhovni gospodje niso posebno vneti za vas; da vam nič prav ne upajo, temu se ne smete čuditi; preveč ste bili černjeni in obrekovani, in — saj veste — „vedno kaj obvisi!“ A to vas ne sme motiti, ne bodite preboječi, ne preobčutni; hodite dalje svojim poštenim potom, ne oziráje se plaho na desno ne na levo; in mogoče, da si s časom pridobite zaupanje tudi pri duhovstvu!

Sedaj pa mi dovolite neko vprašanje. Težko je človeku živeti „na Goloveu“ ter napredovati v znanosti, umetnosti in drugih lepih stvaréh. Vi niste bili že dolgo v Ljubljani, kakor priča vse vaše pisanje, ki nič prav ne diši po domačih tléh: Bisamberg vam je sedaj bolj znan, nego poštene domači Golovec. Morebiti ste brali nekedaj po časnikih, da nameravajo pobožni možje zidati „romarsko“ cerkev na tej sveti gori; táko, kakoršno zidajo na Montmartru v Parizu; in sedaj mislite menda, da že stoji dodelana ta cerkev, lepa, visoka in prostorna, kakoršna pravijo da je v slavnem Marijinem Celji. Kjer je sveta romarska cerkev, mislite si dalje, tam so tudi posvetna poslopja, kjer si človek okrepečava drugo polovico svojega bitja; nič napačno življenje ní torej na Goloveu, tudi puščavniku! Motite se, gospod! Na Goloveu je do sedaj toliko cerkve in drugih poslopij, kolikor jih je na moji dlani. Golovec je gol in ostane morebiti še nekoliko časa. Tu ní torej ne gostilne, ne čitalnice; ne kavarne, ne knjižnice! Kam naj se oberne puščavnik, ako bi rad kaj

zvedel. Vi sedite na Dunaji, in če tudi ne prav na Dunaji, tisti vaš Hernals ali Ottakring — človek ne more nič prav vedeti na tanko, kje je vaše pravo bivališče, če jih nimate morebiti celo več, kakor veverica ali jazbec — tista vaša vas ali terg ali mesto ne more biti, po moji sodbi, daleč od Dunaja. To bode tako kaka Šiška, samo da v naši Šiški ni gimnazije in tudi ne kaže, da bi bila kedaj. Bodi si to že tako ali tako, ali pa kako drugače; to je gotovo, da vi imate priložnosti dovolj, ako hočete kaj pozvedeti ali poprašati. Torej, da vas dalje ne mudim: Povejte mi, čegava je ona beseda: „Tout comprendre c'est tout pardonner.“ Ako sami ne veste, dasi ste, kakor slišim praviti, nekoliko zvedeni v francozkem slevstvu, poprašujte, pozvedavajte, iščite po knjižnicah, ki so vam pri roki: poročite mi, kar najdete, prav vstregli bodete golovškemu puščavniku. Slišal sem ali bral nekje, da se ta zlata beseda pripisuje pisateljki Staël. To mi je čisto neverjetno. Bral sem njeno „popotovanje po nemškem,“ njeno „Korino“ in še neko drugo delo, kateremu ne vem več imena. To željišče ni raslo na njeni gredi! Jaz ne morem terpeti té ženske; tudi prvi Napoleon je ni mogel. Saj veste, kako se je prilizovala slavnemu možu. „Katero žensko čislate najbolj. Sire!“ vpraša ga nekada. „Ono, ki ima največ otrok,“ zaverne jo odurni tiran. Sirota ni imela otroka. Potem ga je sovražila, kakor samo ženska sovraži. In ta beseda bi mogla biti njena: „Tout comprendre c'est tout pardonner?“ Credat Judaeus Apella!

Še nekaj, gospod! Če se ne motim, tudi vi čislate to besedo. Govorili ste o njej v prejšnjem „Zvonu.“ Samo vaš prevod mi ni nič kaj po volji. „Kedor vse prav razmeri, ničesa ne zameri.“ Tako nekako predstavljate, ali pa malo drugače; lista nimam pred sabo. To je nekako, kakor bi človek „meril platno na vatle.“ Ne da bi jaz vedel boljše prestavo; meni se zdi, da ni treba prestave; vsak izobražen naj bi znal toliko francoškega, da bi razumel v izvirnem jeziku ta izrek; neizobražen ga ne bode umel, če mu tudi podaste prevod s komentarom vred, dva sežnja dolgim! „Enak si duhu ti, ki ga umeš.“

Čudil sem se, da ste natisnili v „Zvonu“ moje prvo pismo. Torej vendar ni res, kar se govori, da je tako težko priti v „Zvon.“ Prišel mi je glas z Dunaja na Golovec, da so tam ljudje strašno radovedni, kedo je „Negoda.“ Čuden svet! Tukaj živa duša ne govori o tej tako silno imenitni prikazni. Tu imamo druge pogovore: moški o srenjskih volitvah ljubljanskih in ženske — o novih pomladanjskih „modah“ dunajskih!

Ne bodite mi hudi, da vam kratim čas sè svojo gostobesednostjo. Puščavniku se nabere mnogo s časom; in kar se mu je nabralo, odloži, kjer more. Pomislite, blagodušno, ne hudomušno, zlato besedo: Tout comprendre c'est tout pardonner!

Negoda.

Listnica uredništva. Gosp. S. P. H. Izmed poslanih „poskušinj nezrelega mladeniča“ radi natisnemo prvo: „Materino gorje“; če tudi na zadnji strani; človek mora nizko začenjati, s časom se pride više.

(MATERINO GORJE.)

(Mati z detetom v naročji stoji na bregu kalne reke.)

Zdaj zadnjikrat pritiskam te na sêrce,
Ti dete ljubo, zadnjikrat poljubljam
Na čelo te in na cvetoče lice;
Smehljaje stezaš k meni ti ročice,
Kot bi hotelo tolažiti mene
Nesrečno, prenesrečno svojo mater. —
A ne utešiš mojega gorjá,
Ki sêrce tožno mi teži in muči. —
Terpela nisem toliko za té,
Ko v bolečinah sem rodila te,
Kot zdaj terpi sêrcé mi tesno v persih.

Pri na se vgnjezdilo je vse gorje: —
Zapalil kruti Turek nam je kočó
Ljudij nesrečnih zadnje zavetjé,
Poplenil je imetje skromno nam
In opustošil nam zemljišče malo. —
Gorjé najhujše pa zmed vsih — o j
grozno! —

Očeta mojga sivo glavo je
Raztolkel in ga pustil v kervi, dokler
Umêrl je sivi starček žalostno. —
In krepkega moža, očeta tvoga,
Je kervoločni posabljal Turčin, —
Na bojnem polji je izdihnîl on
Za vero in prostost junaško dušo. —
Le tó edino mi je tolažilo,
Da častno pal je zvesti mojsoprog. —
Zdaj zapuščena sem in sama tu
Napustem svetu — v tej dolini solzni, —

Edina vez, ki veže me na svet,
Na tužno me življenje, ljubo dete!
Si ti, ti si edina skêrb mi zdaj. —
Pa kam se reva hočem obrniti,
Kaj s tabo, dete revno, čem početi,
Kakó te preživiti, s čim oblačiti? —
Ves živeš turška je drupal vplenila,
Obleka s kočó v ognju je zgorela. —
Dergečeš mraza dete revno, le
Na vročih mojih persih, ki razgreva
Ljubezen jih do tebe, še gorkote
Nekoliko dobivaš, a tud' moje
Sêrcé, ko skala merzlo kmalo bode, —
Ker žile terpnejo; že izostaja
V njih vroča kri, — ker dva dni gorkoga
Že nisem vžila. — Terpnejo ti udje. —

Gladú in mraza vmirajočega
Te gledati ne morem. — Stisni se
Na moje persi, têrdo se okleni
Telesa materinega in krepko. —
Ti solzna in kervava reka pak,
Ki se pretakaš čez široko bojno
Poljé in spiraš kerv, ki moči tla,
Tla domovine opustošene,
V naročje svoje vzemi revno mater
Se sinkom njeim, v svojih valih skrivj
Jo in uteši materno gorje!

(Skoči se sinkom v valove reke.)

S. P. H.

Pesem ni slaba, a doveršena ni ne po vsebini ne po obliki. Ni sicer brez čuta in gorkote, a premirno ji žila bije. Tu pa tam stoji prilog brez značajnega pomena, samo da se polni verz; časi se prikaže gola proza. „Ker dva dni gorkoga....“ To ne gré! Verz, precej gladek, presekuje premnogokrat misel; apostrofov je čez potrebo! —

Vsem čč. gospodom, kateri so se tako prijazno spomnili dné 19. marcija, serčno zahvalo!

Listnica opravištvá. Štev. 7. se pošlje izimno tudi onim č. naročnikom, kateri niso do tega dné ponovili naročila, da bi se morebiti kedo ne pritoževal, ne prejemši lista. Znaprej se bode pošiljal list samo plačnikom in zastonjikom.

Zvon izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 4 gl. za vse leto; 2 gld. za polleta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Ottakring, Hauptstrasse 23.

Izdaje in urednje: Jos. Stritar.

Tiskata: A. Keiss in F. Löb.